

M. W. SZCZEPKINA, *Miniatury Chłudovskoj Psaltyri. Grieczeskiej illiustriowannoj kodeks IX wieka*, Moskwa, „Iskusstwo” 1977.

Iluminowany grecki Psalterz z IX w., znany pod nazwą Psalterza Chłudowa nr 129 D, jest kodeksem o wymiarach $19,5 \times 15$ cm, zawierającym 169 kart pergaminowych pokrytych pismem minuskułowym wraz z 209 miniaturami. Przywieziony z Bałkanów w poł. XIX w., wszedł do kolekcji zrazu A. I. Łobkowa, a następnie do kolekcji bogatego kupca — kolekcjonera A. I. Chłudowa, skąd bierze się nazwa całego kodeksu. Od 1917 r. znajduje się w Muzeum Historycznym w Moskwie.

Dla biblisty jest ciekawy pod dwoma względami. Najpierw jako stary apograf greckiego tekstu Psalmów (Septuaginty), wywodzący się z rodziny dobrych kodeksów minuskułowych LXX (kodeksy z Grottaferrata, Berlina, Mediolanu czy Lipska). Następnie z racji wspaniałych miniatur, ważnych nie tylko dla historyka sztuki bizantyjskiej, ale także dla egzegezy. Są to bowiem miniatury przedstawiające nie tylko sceny opisywane w tekście Psalmów, ale wyobrażające typologie nowotestamentalne. Posiada to wielkie znaczenie dla interpretacji tekstów Psalmów w historii egzegezy przed IX w. Ogół badaczy kodeksu przypuszcza, że powstał on w środowisku greckim związanym z Górą Atos (podaje się nawet rok 829) i odzwierciedla egzegezę uprawianą w klasztorach greckich. Bowiem Psalterz Chłudowa jest najstarszym typem tzw. miniatur arystokratycznych, przedstawiających życie króla Dawida (np. Psalterz z Bibliothèque Nationale w Paryżu nr 139).

Bardzo staranne typograficzne fascimiliowe wydanie kodeksu greckiego z IX w. przynosi chlubę redaktorce opracowania i wydawnictwu (łoczono w Drukarni im. Kossutha w Budapeszcie). Każdy foliał fascimiliowany posiada krótkie objaśnienie wraz z podaniem bibliografii.

Kraków

Ks. JERZY CHMIEL